Ο George Orwell και η στρεπτομυκίνη

ΦΩΤΗΣ ΒΛΑΣΤΟΣ
Πνευμονολόγος, Επιμελητής Α΄, ΚΑΑ-ΝΘΑΑ

Ο George Orwell, λογοτεχνικό ψευδώνυμο του Eric Blair, γεννήθηκε στη Βεγγάλη της Ινδίας, στα 1903. Σπούδασε στο Ήτον της Αγγλίας και στα 1922 μετανάστευσε στη Μπούρμα όπου εργάσθηκε για την Ινδική Αυτοκρατορική Αστυνομία επί πέντε χρόνια. Αποχώρησε απογοητευμένος από την πραγματικότητα του Βρετανικού ιμπεριαλισμού. Μετά από μια περίοδο στη Γαλλία, επέστρεψε στην Αγγλία όπου ασχολήθηκε με το εμπόριο και άρχισε να γράφει χρονογραφήματα για διάφορα περιοδικά. Το πρώτο του βιβλίο Down and Out in Paris and London (1933) περιέγραφε τις εμπειρίες ενός άσημου συγγραφέα που αγωνίζεται να δημοσιεύσει τα κείμενά του. Ακολούθησαν οι νουβέλες Burmese Days (1934), A Clergyman's Daughter (1935) και Keep the Aspidistra Flying (1936). Στα 1936, έλαβε την παραγγελία να γράψει για την ανεργία στη Βόρεια Αγγλία. Το κείμενο The Road to Wigan Pier που δημοσιεύτηκε στον αριστερό βρετανικό τύπο καθιέρωσε τον Orwell σαν συγγραφέα και σημάδεψε τη λογοτεχνική δημοσιογραφία.

Ο σοσιαλιστής Orwell αποφάσισε να συμμετάσχει ενεργά στον Ισπανικό Εμφύλιο. Έφθασε στην Ισπανία το Δεκέμβρη του 1936 με καθήκοντα πολεμικού ανταποκριτή, αλλά σύντομα εντάχθηκε στις δυνάμεις της οργάνωσης Εργατικό Κόμμα Μαρξιστικής Ενοποίησης (POUM), στη Βαρκελώνη. Από τον Ιανουάριο του 1937, ο Orwell συμμετείχε ενεργά στον ένοπλο αγώνα όπου και διακρίθηκε, αφού κατέληξε να διευθύνει ομάδα 30 ανδρών.

Ένα διαμπερές τραύμα στο λαιμό του προκάλεσε μόνιμη παράλυση της αριστερής πλευράς του προσώπου του και προσωρινή αφωνία. Ενώ νοσηλευόταν, έμαθε ότι η POUM είχε κηρυχθεί παράνομη από το Ισπανικό Κομμουνιστικό Κόμμα. Ο κίνδυνος να εκτελεστεί από τους κομμουνιστές του Δημοκρατικού Στρατού ήταν ορατός. Με τη βοήθεια του Βρετανικού Προξενείου της Βαρκελώνης, κατέφυγε στη Γαλλία. Μετά την επιστροφή του στην Αγγλία, έγραψε για τον Ισπανικό Εμφύλιο (Homage to Catalonia,1938). Στο βιβλίο αυτό, ο Orwell προσπάθησε να περιγράψει την προπαγάνδα που κυριαρχούσε στις βρετανικές εφημερίδες. Αυτή αφορούσε τόσο τις συντηρητικές, όσο και τις φιλεργατικές εφημερίδες, όπως η Daily Worker, που έλεγχε το κομμουνιστικό κόμμα. Αν και αποτελεί ένα από τα σημαντικότερα βιβλία που αφορούν τον πόλεμο, δεν πούλησε περισσότερα από 1.500 αντίτυπα, τα επόμενα 12 χρόνια. Τον Αύγουστο του 1941 συνεργάστηκε με το BBC, γράφοντας τα κείμενα για μια εβδομαδιαία ανασκόπηση των γεγονότων του εξελισσόμενου Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου. Οι εκπομπές εκείνες ακούγονταν στην Ινδία μεταξύ 1941 και 1943. Παράλληλα, έγραφε και για την εφημερίδα Observer. Το επόμενο βιβλίο του Animal Farm ήταν μια αλληγορική σάτυρα για το Σοβιετικό καθεστώς. Το βιβλίο, έντονα επηρεασμένο από τις προσωπικές του εμπειρίες της κομμουνιστικής συμπεριφοράς κατά τη διάρκεια του ισπανικού εμφυλίου αναστάτωσε πολλούς από τους σοσιαλιστές φίλους του, ενώ ο πρώην εκδότης του Victor Gollanez το απέρριψε. Δημοσιευμένο στα 1945, το Animal Farm έγινε ένα από τα δημοφιλέστερα βιβλία στη Βρετανία.

Το τελευταίο βιβλίο του Orwell ήταν επηρεασμένο από την επιδεινούμενη υγεία του και τη βαθειά του απογοήτευση για την πορεία της εργατικής κυβέρνησης που εξελέγη με μεγάλη πλειοψηφία στις γενικές εκλογές του 1945, αλλά δεν έκανε καμία προσπάθεια προς τη σοσιαλιστική κατεύθυνση που ονειρευόταν ο συγγραφέας στα 1945, ο Orwell έγραψε μια κριτική για την αντι-ουτοπική νουβέλα We του Yevgeni Zamyatin, για το περιοδικό Tribune. Η νουβέλα αυτή του ενέπνευσε το μυθιστόρημα Nineteen Eighty-Four, που δημοσιεύθηκε στα 1949. Πρόκειται για μια πεσσιμιστική σάτυρα σχετικά με την απειλή μιας πολιτικής τυραννίας στο κοντινό μέλλον. Το βιβλίο είχε τεράστιο αντίκτυπο. Πολλοί από τους νεολογισμούς του και τις φράσεις του πέρασαν γρήγορα στην καθημερινή ομιλία. Ίσως γιατί η ανησυχητική κατάσταση που περιέγραφε φαίνεται όλο και περισσότερο πιθανή. Ο George Orwell πέθανε από φυματίωση στα 1950.

Η φυματίωση

Στην παιδική του ηλικία, ο Orwell ήταν ένα φιλάσθενο παιδί, με πολλές λοιμώξεις του αναπνευστικού. Αργότερα, ταλαιπωρήθηκε από πνευμονίες. Πιθανότατα,

σαν ενήλικας είχε ήδη κληρονομίσει κάποιες βρογχεκτασίες από το επιβαρυμένο προηγούμενο ιστορικό του. Δεινός καπνιστής, επιβάρυνε και ο ίδιος την αναπνευστική του υγεία. Στα 1938, νοσηλεύτηκε σε σανατόριο λόγω αιμόπτυσης. Εκεί διαγνώσθηκε φυματίωση πνευμόνων. Η μόλυνση του συγγραφέα μπορεί να ανάγεται στα παιδικά του χρόνια στην Ινδία, στην περίοδο της θητείας του στην αστυνομία της Μπούρμα, στην περίοδο του Ισπανικού Εμφυλίου, στα χρόνια της περιπλάνησής του στη Γαλλία και στην Αγγλία. Η θεραπεία του στο σανατόριο περιορίστηκε σε ανάπαυση και καλή διατροφή. Πήρε εξιτήριο αρκετούς μήνες αργότερα, βελτιωμένος. Οκτώ χρόνια αργότερα, συντετριμμένος από το θάνατο της γυναίκας του, ο Orwell μετακόμισε σε μια κρύα και υγρή περιοχή της Σκωτίας.

Η υγεία του επιδεινώθηκε ραγδαία όταν δούλευε την πρώτη γραφή του «1984». Πυρετός, απώλεια βάρους και νυχτερινές εφιδρώσεις τον έστειλαν στο νοσοκομείο, όπου και υπεβλήθη σε «κολλαψοθεραπεία», μια μορφή τεχνητού πνευμοθώρακα. Αργότερα, περιέγραψε την εμπειρία του αυτή με λεπτομέρειες. Ίσως μάλιστα να εμπνεύσθηκε έτσι και τα βασανιστήρια που υφίσταται ο ήρωάς του Winston Smith στο Υπουργείο της Αγάπης («1984»). «Όμως, το αληθινά τρομερό ήταν η κατάρρευση του σώματός του. Το κλουβί των πλευρών του ήταν τόσο στενό όσο ένας σκελετός, τα πόδια είχαν λιώσει έτσι ώστε τα γόνατα ήταν παχύτερα από τους μηρούς, η κύρτωση της σπονδυλικής στήλης ήταν εντυπωσιακή». Ο συγγραφέας φαίνεται να περιγράφει την απίσχνανση ενός φθισικού. Ο ίδιος έλεγε στους φίλους του ότι το «1984» θα ήταν φτωχότερο σαν κείμενο, αν ο ίδιος δεν ήταν τόσο άρρωστος.

Η στρεπτομυκίνη

Την παραμονή των Χριστουγέννων του 1947, ο Orwell μεταφέρθηκε στο Hairmyres Hospital στα περίχωρα της Γλασκώβης. Ήταν 44 ετών. Οι εξετάσεις επιβεβαίωσαν τη «χρόνια πνευμονική φυματίωση». Προτάθηκε «κολλαψοθεραπεία», βιταμίνες, καθαρός αέρας και ανάπαυση. Οι νοσηλευτές προχώρησαν σε κατάσχεση της γραφομηχανής του, απαγορεύοντάς του την «πνευματική κούραση», αλλά φαίνεται ότι τον συμβούλεψαν να μην καπνίζει! Το 1948 ήταν για τον Orwell η χρονιά της τελευταίας μάχης του, παλεύοντας να υλοποιήσει τη «μεγάλη του έμμονη ιδέα»: ένα μυθιστόρημα-υποθήκη για την ανθρωπότητα. Το τιτλοφόρησε αντιστρέφοντας

Εικόνα 1. *Ο George Orwell και ο υιοθετημένος γιός του στα 1946.*

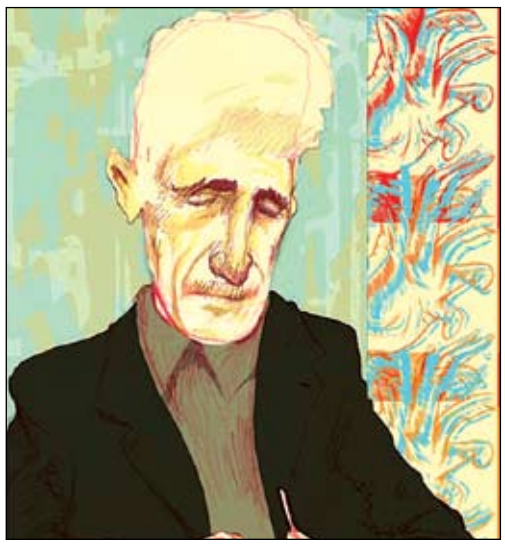

Εικόνα 2.

τη χρονιά : 1984. Έτσι, εισήγαγε τον Big Brother και λέξεις όπως το doublespeak στη διεθνή πολιτική και κοινωνιολογική φρασεολογία. Για την αρρώστια του έγραφε «Η αρρώστια αυτή δεν είναι επικίνδυνη στην ηλικία μου. Μου λένε ότι η θεραπεία προχωρά καλά, αν και αργά... Ζήτησαν να τους στείλουν για μένα ένα νέο αμερικάνικο φάρμακο που ονομάζεται στρεπτομυκίνη. Θεωρούν ότι θα επιταχύνει τη θεραπεία». Η στρεπτομυκίνη είχε αποδείξει πειραματικά την αντιφυματική της δράση ήδη από το 1943. Ωστόσο, δεν υπήρχαν ακόμα πειστικές μελέτες σε μεγάλες σειρές ασθενών. Παρόλα αυτά, το φάρμακα κυκλοφόρησε στην αμερικάνικη αγορά το 1946, σαν «σωτήρια λύση» για τους φυματικούς ασθενείς.

Αν ο Orwell ζούσε στην Αμερική, θα είχε πιθανότατα λάβει στρεπτομυκίνη πολύ νωρίτερα. Όμως, η μεταπολεμική Βρετανία είχε πολύ λίγα δολάρια για να εφοδιαστεί με μεγάλες ποσότητες: η κυβέρνηση κατάφερε να φέρει στη χώρα μόλις 50 κιλά από το θαυματουργό φάρμακο. Οι αρμόδιες υπηρεσίες πολιορκούνταν από γιατρούς και ασθενείς, το BBC μετέδιδε επείγουσες κλήσεις και σύντομα αναπτύχθηκε μια μαύρη αγορά. Ο Austin Bradford Hill, μέλος του UK Medical Research Council, είχε ήδη τυχαιοποιήσει τις ομάδες μελέτης σε μια προσπάθεια αξιολόγησης εμβολίων για παροξυσμικό βήχα και περίμενε μια ευκαιρία για να χρησιμοποιήσει την ερευνητική αυτή εμπειρία αξιολογώντας τη στρεπτομυκίνη. Η τυχαιοποίηση των ασθενών ώστε να λάβουν τη νέα θεραπεία ήταν μια δίκαιη λύση για τη χορήγηση των περιορισμένων ποσοτήτων του φαρμάκου. Ήταν επίσης ένας τρόπος για να ανακαλυφθούν τα ευεργετικά αποτελέσματα της νέας θεραπείας σε μια μορφή φυματίωσης για την οποία πολλοί ασθενείς αυτο-ιώνται, καθώς επίσης και οι ανεπιθύμητες ενέργειες, συμπεριλαμβανομένων και των ανθεκτικών στο φάρμακο μορφών της νόσου. Οι πρώτοι ασθενείς εισήλθαν στη μελέτη στα 1947. Το νοσοκομείο που νοσηλευόταν ο Orwell δεν συμμετείχε στη μελέτη, όπως και όλα τα άλλα σκωτσέζικα νοσοκομεία. Αυτό δεν είχε ιδιαίτερη σημασία για το συγγραφέα, εφόσον δεν θα συμμετείχε ούτως ή άλλως στη μελέτη λόγω της μεγάλης του ηλικίας. Ακόμα και με τα στενά κριτήρια εισόδου, η μελέτη βοήθησε πράγματι πολλούς ανθρώπους. Αντί να περιμένουν σε μια λίστα αναμονής, οι ασθενείς που εισέρχονταν στη μελέτη νοσηλεύονταν σε νοσοκομείο μέσα σε μια εβδομάδα, ακόμη και αν επρόκειτο να περιληφθούν στην ομάδα του εικονικού φαρμάκου.

Ο γιατρός του Orwell, Bruce Dick, αντιλήφθηκε ότι οι κοινωνικές και πολιτικές διασυνδέσεις του ασθενή του μπορούσαν να τον βοηθήσουν να λάβει το φάρμακο εκτός μελέτης. Το Φεβρουάριο, ο Orwell έγραψε στον φίλο και εκδότη του, David Astor: «Πριν απ' οτιδήποτε άλλο θα πρέπει να σου πω κάτι που άκουσα από τον Δρ Dick. Λέει ότι πάω καλά, αλλά βελτιώνομαι πολύ αργά. Η θεραπεία μου θα επιταχυνόταν αν είχα λίγη στρεπτομυκίνη. Αυτή υπάρχει στις ΗΠΑ και λόγω των δολαρίων η Επιτροπή Εμπορίου δεν θα μας έδινε άδεια. Θεωρεί ότι με τις αμερικανικές διασυνδέσεις σου θα μπορούσες να τακτοποιήσεις το θέμα, αγοράζοντας το φάρμακο εσύ. Ασφαλώς θα σε πληρώσω...επειδή πρόκειται για μεγάλο ποσό και το νοσοκομείο δεν μπορεί να το πληρώσει...». Ο συγγραφέας έστειλε αργότερα ένα επείγον τηλεγράφημα στον David ⇨

⇨ Astor, που ανταποκρίθηκε άμεσα. Ο εκδότης επικοινώνησε με τον Δρα Dick και τον παρακάλεσε να αγνοήσει τις ενστάσεις του Orwell σχετικά με τα χρήματα και να συνεννοείται μαζί του. Επικοινώνησε επίσης με τον Υπουργό Υγείας Aneurin Bevan προηγουμένως εκδότης του Orwell στο σοσιαλιστικό περιοδικό The Tribune που χρημάτισε για να εξασφαλίσει ότι δεν θα υπάρξουν πολιτικά ή εμπορικά προβλήματα. Ένας τραπεζικός λογαριασμός σε αμερικάνικη τράπεζα που δημιουργήθηκε για να υποδεχθεί τα κέρδη από το βιβλίο Animal Farm παρείχε τα απαραίτητα δολλάρια.

Σε λίγες εβδομάδες, ο Orwell είχε τη στρεπτομυκίνη του: ήταν ο πρώτος ασθενής που έλαβε το θαυματουργό φάρμακο σε όλη τη Σκωτία. «Είμαι πολύ καλύτερα, αλλά χθες βράδυ είχα μια άσχημη νύχτα εξαιτίας των παρενεργειών του φαρμάκου. Φαντάζομαι ότι όλα αυτά τα φάρμακα στηρίζονται στην αρχή βυθίζω το πλοίο για να ξεφορτωθώ τα ποντίκια του» (Απρίλιος 1948). Το συμπέρασμα από την κλινική μελέτη της στρεπτομυκίνης καταλήγει έτσι «Τοξικές δράσεις του φαρμάκου παρατηρήθηκαν σε πολλούς ασθενείς, αλλά σε καμιά περίπτωση δεν χρειάστηκε η διακοπή της θεραπείας». Δεν έγινε γνωστή η γνώμη των πρώτων ασθενών για το φάρμακο. Αν και κανένας δεν χρειάστηκε να διακόψει τη νέα θεραπεία λόγω τοξικότητας, ο Orwell τη διέκοψε. Ένας από τους θεραπόντες γιατρούς του, περιέγραψε έτσι την κατάσταση «Του είχε δοθεί 1 γραμμάριο στρεπτομυκίνης ημερησίως και φαινόταν να εμφανίζει κάποια κλινική βελτίωση, αλλά μετά από λίγες εβδομάδες ανέπτυξε μια σοβαρή αλλεργική αντίδραση με δερματίτιδα και στοματίτιδα. Έγραψε μια εξαιρετική περιγραφή της κατάστασης αυτής στο σημειωματάριό του, δεν μπορούσε να συνεχίσει άλλο τη θεραπεία». Ο συγγραφέας δώρησε το υπόλοιπο φάρμακο στο νοσοκομείο που τον νοσήλευσε. Δόθηκε στις συζύγους δυό γιατρών που θεραπεύτηκαν λίγους μήνες αργότερα από την πνευμονική τους φυματίωση. Ωστόσο, δεν υπήρχε χώρος για τον Orwell για να διηγηθεί την εμπειρία του από τη θεραπεία του 1948. Αν και οι δύο παρενέργειες της στρεπτομυκίνης (δερματίτις και στοματίτις) δεν ακούγονται τόσο απειλητικές, ένας από τους βιογράφους του συγγραφέα υπογράμμισε ότι «οι τοξικές δράσεις υπήρξαν τρομερές». Το επιβεβαιώνουν και οι τελευταίες σημειώσεις του ασθενή: «Πριν τις ξεχάσω αξίζει τον κόπο να γράψω για τις παρενέργειες που μου προκάλεσε η στρεπτομυκίνη πέρυσι. Τότε, η στρεπτομυκίνη ήταν ένα σχεδόν καινούργιο φάρμακο και δεν είχε χρησιμοποιηθεί ποτέ ξανά στο νοσοκομείο. Τα συμπτώματα στην περίπτωσή μου ήταν τελείως διαφορετικά από αυτά που περιγράφονται στα αμερικανικά ιατρικά περιοδικά. Εν πρώτοις, αν και η

Εικόνα 3.

NATIONAL UNION OF JOURNALISTS
7 John Street, Bedford Row, London, W.C.1
'Phone: HOLborn 2258
Telegrams: Natujty Holb, London
This is to certify that
Mr. GEORGE ORWELL
of The Tribune
is a member of the T.&P. Branch of the National Union of Journalists.
Branch Sec.
(Address) 66, Priory Lane, N.6.

orwellweb.com

στρεπτομυκίνη έδειξε να δρα ευεργετικά στην υγεία μου, δεν υπήρχαν παρενέργειες εκτός από ένα είδος μουδιάσματος στις βάσεις των δακτύλων μου και στα νύχια των ποδιών μου. Στη συνέχεια το πρόσωπό μου κοκκίνησε και όλο το σώμα μου γέμισε εξανθήματα, ιδιαίτερα η πλάτη μου. Δεν ένιωθα φαγούρα. Μετά από περίπου 3 εβδομάδες, ένιωσα να ξεραίνεται ο λαιμός μου, κάτι που δεν υποχώρησε παρά την αγωγή με παστίλιες πενικιλλίνης. Ήταν αδύνατο να καταπιώ και έπρεπε να τρέφομαι με ιδιαίτερη τροφή για μερικές εβδομάδες. Δεν υπήρχαν έλκη ή φλύκταινες στο στόμα και στο φάρυγγά μου και συνέχισε η αιμόπτυσή μου σε πολύ μικρές ποσότητες. Κυρίως τις νύχτες, έτσι ώστε το πρωί τα χείλη μου ήταν γεμάτα από ξερό αίμα και έπρεπε να πλύνω καλά το στόμα μου πριν μπορέσω να το ανοίξω. Εν τω μεταξύ τα νύχια μου είχαν ξεκολλήσει από τη βάση τους και νέα νύχια σχηματίζονταν από μέσα. Τα μαλλιά μου άρχισαν να πέφτουν σε τούφες και άσπριζαν ταχύτατα (προηγούμενως ήσαν γκρίζα κατά τόπους). Μετά από 50 ημέρες διακόπηκε η στρεπτομυκίνη, που μου δινόταν με ενέσεις του 1 γραμμαρίου ημερησίως. Τα χείλη κ.λπ. θεραπεύτηκαν σχεδόν αμέσως και το εξάνθημα εξαφανίστηκε, αν και όχι απολύτως. Τα μαλλιά μου έπαψαν να αραιώνουν ραγδαία και επέστρεψαν στο φυσικό τους χρώμα.Τα παλαιότερα νύχια έπεψαν να πέφτουν μαζικά και λίγους μήνες αργότερα έμεναν μόνο μερικές μικροαλλοιώσεις. Ακόμα και σήμερα, τα νέα μου νύχια έχουν κάποιες τέτοιες ανωμαλίες».

Εκείνη την εποχή, το Εμπορικό Επιμελητήριο δεν έδινε άδεια για εισαγωγή στρεπτομυκίνης, εκτός από την περίπτωση ορισμένων νοσοκομείων για να διεξαχθούν κλινικές μελέτες. Στη μαύρη αγορά κόστιζε 1 λίρα Αγγλίας το γραμμάριο, συν φόροι της τάξης του 60%. Στα 1949, ο Orwell δοκίμασε σε κάποιο ιδιωτικό σανατόριο το PAS (para-aminosalicylic acid), το επόμενο θαυματουργό αντιφυματικό φάρμακο που ανακαλύφθηκε: Αυτό το PAS με κάνει να νιώθω χάλια, αλλά δεν φαίνεται να έχει άλλες παρενέργειες. Η περίθαλψη είναι πολύ καλή εδώ, αλλά οι γιατροί δε σου δίνουν και πολλή σημασία. Τέλος πάντων, φαντάζομαι ότι γνωρίζουν καλύτερα από μένα... Είναι ανήμποροι να βοηθήσουν αποφασιστικά, αλλά θα ήθελα τη γνώμη ενός ειδικού για το πόση ζωή μου έμεινε ακόμη, ώστε να κάνω τα πλάνα μου». Ούτε το PAS βοήθησε πολύ τον Orwell. Μετά από μερικούς μήνες αναγκάστηκε να εγκαταλείψει κάθε ελπίδα σχετική με τις διάθεσιμες θεραπείες της εποχής του, αν και δοκίμασε για δεύτερη φορά μια αγωγή με στρεπτομυκίνη. Άλλη μια απογοήτευση: «Θέλουν να μου ξαναδώσουν στρεπτομυκίνη. Ο κος Dick το βρίσκει καλή ιδέα. Τη φοβόντουσαν λόγω της τοξικότητάς της την πρώτη φορά, αλλά τώρα λένε ότι μπορούν να τη μετριάσουν με νικοτίνη, ή κάτι άλλο, και σε κάθε περίπτωση να τη διακόψουν αν τα αποτελέσματα δεν είναι τα αναμενόμενα... Αυτή τη φορά, η πρώτη κιόλας δόση της με διέλυσε. Νομίζω ότι έκανα κάτι σαν αλλεργική αντίδραση. Φαίνεται ότι πρόκειται να περάσω το υπόλοιπο της ζωής μου, αν όχι κατάκοιτος, τουλάχιστον μεταξύ πο-

λυθρόνας και τουαλέτας. Αυτό θα μπορούσε να διαρκέσει περίπου μια πενταετία. Τουλάχιστον να μπορούσα να δουλέψω...». Η απογοήτευσή του για την αδυναμία του να δουλέψει είναι διάχυτη στις επιστολές του μέχρι τον θάνατό του, τον Ιανουάριο του 1950. Δεν επρόκειτο μόνο για προσωπική και πνευματική ανησυχία. Έπρεπε να φροντίσει και το θετό του γιό. Η δουλειά του σαν δημοσιογράφος δεν του επέτρεπε πολύμηνες παύσεις.

Όπως έδειξαν γαλλικές, κριτικές εργασίες σχετικές με τα σανατόρια, ο πολύμηνος εγκλεισμός των ασθενών σε αυτά είχε τεράστιο αντίκτυπο στην εργασία και στην οικονομική κατάσταση των τροφίμων. Οι Γάλλοι σοσιαλιστές είχαν εγείρει αντιρρήσεις σχετικές με τα σανατόρια, τα οποία θεωρούσαν ακατάλληλη λύση για το πρόβλημα της φυματίωσης. Τα σανατόρια χαρακτηρίστηκαν «θέρετρα πλουσίων και παραπέτασμα καπνού για την εργατική τάξη». Δεν υπήρχαν θέσεις στα σανατόρια για όλους, οι πολύμηνες αργίες καθιστούσαν τους ανθρώπους μαλθακούς, τέλος η χρηματοδότηση των σανατορίων στερούσε πολλούς από άλλα, κοινωνικά μέτωπα αντιμετώπισης της φυματίωσης. Μια δεκαετία αργότερα, Ινδοί ερευνητές δημοσίευσαν τα αποτελέσματα από μια μελέτη που συνέκρινε τα αποτελέσματα της κατ'οίκον αντιφυματικής αγωγής και της θεραπείας στο σανατόριο (TB Chemotherapy Centre, Madras 1959). Βρήκαν, λοιπόν, ότι οι εστίες των οποίων ο εργαζόμενος, φυματικός πατέρας δεν έμπαινε στο σανατόριο εμφάνιζαν υψηλότερο εισόδημα, μεγαλύτερη οικογενειακή συνοχή και λιγότερα, κοινωνικά προβλήματα, χωρίς ταυτόχρονα να παρατηρείται κάποια δυσχέρεια στο ρυθμό αποθεραπείας των ασθενών. Αυτό όμως ήταν άγνωστο στην εποχή του Orwell. «Βρίσκομαι αληθινά σε δραματική κατάσταση και κανονίζω να εισαχθώ σε ένα σανατόριο στις αρχές του Γενάρη... Έπρεπε να το έχω πράξει εδώ και 2 μήνες, αλλά ήθελα να τελειώσω πρώτα αυτό το καταραμένο βιβλίο», έγραφε στα τέλη του 1948. Πράγματι κατάφερε να τελειώσει το «καταραμένο» Nineteen Eighty-Four και ήταν ένα σπουδαίο βιβλίο. Ωστόσο, θεωρούσε ότι ήταν «μια καλή ιδέα που την κακομεταχειρίστηκε» και απέδιδε την «αποτυχία» στην κατάσταση της υγείας του. Ο FJ Warburg έτρεξε το βιβλίο στο τυπογραφείο και ο Orwell πρόλαβε να χαρεί τη μεγάλη επιτυχία και τις συζητήσεις που προκάλεσε λίγους μήνες πριν από το θάνατό του. Τον κατέτρωγε ακόμη και τότε η επιθυμία να γράψει: «Πρέπει να προσπαθήσω να κρατηθώ στη ζωή για λίγο γιατί πέρα από τις άλλες μου υποχρεώσεις έχω και μια καλή ιδέα για ένα μυθιστόρημα».

Είναι αδύνατο να υποθέσουμε πως η παράταση της ζωής του συγγραφέα θα μας διαφώτιζε περισσότερο γύρω από το πώς θα μπορούσε κανείς να ζήσει καλύτερα με τη φθίση. Πάντως, αυτό το τελευταίο βιβλίο ξεκαθάρισε τις σκέψεις του Orwell γύρω από την ανάγκη για την κοινωνία να προσφεύγει στην ανόθευτη γνώση: το να κρύβεις την αλήθεια από τους ανθρώπους ή το να την παραποιείς για κάποια συμφέροντα είναι οι πηλώνες του κακού στα απολυταρχικά καθεστώτα. Συνεπώς, όπως έγραψε στην κυνική του παρωδία του πολιτικού διπλού λόγου: «Ο πόλεμος είναι ειρήνη, η σκλαβιά είναι ελευθερία, η άγνοια είναι δύναμη».

Βιβλιογραφία

1. Barnes DS (1995). The Making of a Social Disease: Tuberculosis in Nineteenth-Century France. Berkeley, CA: University of California Press, 1996.
2. Crick B (1982). George Orwell: A Life. Harmondsworth: Penguin, 1982.
3. Hitchens C. Orwell's Victory. London: Penguin Books, 2002.
4. Orwell G (1945). Animal Farm. London: Secker and Warburg, 1945.
5. Orwell G (1949). Nineteen Eight-Four. New York: Secker and Warburg, 1949.
6. Orwell S, Angus I (1968). The Collected Essays, Journalism and Letters, George Orwell: In Front of Your Nose, Volume 4, 1946-1950. Harmondsworth: Penguin,1968.
7. Sheldon M (1991). Orwell: The authorised biography. London: William Heinemann, 1991.

IR